

۱۲۹۱۵۲

دانشگاه اصفهان
دانشکده ی تربیت بدنی و علوم ورزشی
گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی تربیت بدنی و علوم ورزشی

"تأثیر دو نوع محیط رقابتی و غیر رقابتی بر اکتساب و یادداری یک مهارت

ادراکی_ حرکتی در افراد رقابت جو و غیر رقابت جو"

استاد راهنما:

دکتر احمد رضا موحدی

استاد مشاور:

دکتر مریم نزاقت الحسینی

اطلاعات درج شده
شماره درج شده

۱۳۸۸/۱۰/۲۷

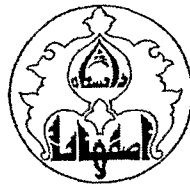
پژوهشگر:

علی حبیبی

مهرماه ۱۳۸۸

۱۲۹۸۵۳

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

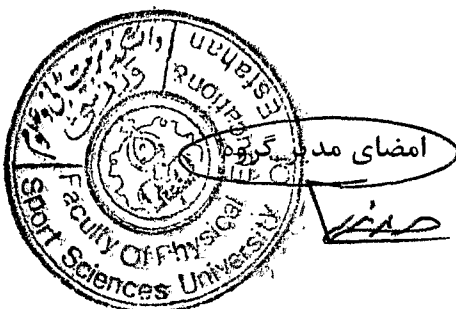
دانشکده ی تربیت بدنی و علوم ورزشی
گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته ی تربیت بدنی و علوم ورزشی
آقای علی حبیبی تحت عنوان

"تاثیر دو نوع محیط رقابتی و غیر رقابتی بر اکتساب و یادداری یک مهارت
ادراکی_ حرکتی در افراد رقابت جو و غیر رقابت جو"

در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۱۸ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

- ۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر احمدرضا موحدی با مرتبه ی علمی استادیار امضا
- ۲- استاد مشاور پایان نامه دکتر مریم نزاکت الحسینی با مرتبه ی علمی استادیار امضا
- ۳- استاد داور داخل گروه دکتر حمید صالحی مرتبه ی علمی استادیار امضا
- ۴- استاد داور خارج از گروه دکتر عسگری مرتبه ی علمی استادیار امضا

سپاسگزارى

اين پايان نامه با هدايت و راهنمايى دكتور احمد رضا مومندى و دكتور مريم نزاكت
الحسينى و به انجام رسيد كه سپاس خردوان خود را تقديم اين بزرگوارن مي دارم.

تقدیرم به

پدر، مادر، برادران و خواهرانم

که در طول زندگی شریک شادی و غم هایم بوده اند.

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر دو نوع محیط تمرینی رقابتی و غیر رقابتی بر یادگیری یک تکلیف ادراکی-حرکتی (پرتاب آزاد بسکتبال) در افراد رقابت جو و غیر رقابت جو است. نمونه های تحقیق حاضر را ۶۰ دانشجوی مرد (سن $21/76 \pm 1/5$ سال) دانشگاه اصفهان که واحد تربیت بدنی عمومی داشته اند و بوسیله نمونه گیری خوشه ای تصادفی و سپس پرسشنامه جهت گیری ورزشی، در چند مرحله انتخاب شده اند، تشکیل داده اند. همه آزمودنی ها در مهارت تکلیف ملاک مبتدی بودند. آزمودنی ها با انجام پیش آزمون مهارت، به دو گروه همسان تقسیم شدند و سپس آزمودنی های هر گروه به دو گروه تمرین در محیط رقابتی و غیر رقابتی سازماندهی شدند. برای ایجاد رقابت، از مدل رقابتی مارتینز (۱۹۷۸) استفاده شد. گروهها در شرایط رقابتی و غیر رقابتی به مدت ۴ هفته، ۳ روز در هفته، ۱۵ کوشش در هر جلسه، به تمرین مهارت ملاک پرداختند. پرتاب آزاد بسکتبال و پرسشنامه جهت گیری ورزشی مارتینز به عنوان ابزار این پژوهش استفاده شدند. جهت تجزیه و تحلیل آماری داده ها از تحلیل واریانس برای اندازه های تکراری و تحلیل واریانس و آزمونهای تعقیبی، در سطح $\alpha = 0/05$ استفاده شد. نتایج نشان داد که افراد رقابت جو در محیط تمرینی رقابتی و افراد غیر رقابت جو در محیط تمرینی غیر رقابتی نتایج بهتری را کسب کرده اند. یکی از یافته های دیگر این تحقیق این بود که گروه تمرین در محیط غیر رقابتی نسبت به گروه تمرین در محیط رقابتی در آزمون یادداری افت معنا دار آماری را تجربه کردند. نتایج حاضر از فرضیه منطقه عملکرد بهینه و دیدگاه تعاملی حمایت می کند.

کلید واژه ها: محیط تمرینی رقابتی، محیط تمرینی غیر رقابتی، یادگیری حرکتی، تکلیف ادراکی-حرکتی، رقابت جویی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: شرح و بیان مسئله پژوهشی

۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- تعریف مسئله و بیان سوالهای اصلی تحقیق	۲
۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش	۶
۴-۱- اهداف پژوهش	۷
۱-۴-۱- هدف کلی	۷
۲-۴-۱- اهداف اختصاصی	۷
۵-۱- فرضیه های پژوهش	۷
۶-۱- محدودیت های پژوهش	۸
۱-۶-۱- محدودیت های قابل کنترل	۸
۲-۶-۱- محدودیت های غیر قابل کنترل	۸
۷-۱- تعریف نظری واژه ها و اصطلاحات	۹
۱-۷-۱- محیط رقابت	۹
۲-۷-۱- ویژگی رقابت جویی	۹
۳-۷-۱- تکلیف ادراکی-حرکتی	۱۰
۴-۷-۱- یادگیری	۱۰
۵-۷-۱- آزمون اکتساب	۱۰
۶-۷-۱- آزمون یادداری	۱۰

فصل دوم: ادبیات تحقیق

۱-۲- مقدمه	۱۱
۲-۲- رقابت به عنوان یک مولفه مرتبط با روانشناسی ورزش:	۱۲
۳-۲- فرآیند رقابت	۱۴
۱-۳-۲- موقعیت عینی رقابت	۱۴
۲-۳-۲- موقعیت ذهنی رقابت	۱۵
۳-۳-۲- پاسخ	۱۵

۱۵.....	۴-۳-۲- نتایج
۱۶.....	۴-۲- اضطراب رقابتی
۱۶.....	۱-۴-۲- اضطراب صفتی رقابتی
۱۶.....	۲-۴-۲- اضطراب حالتی رقابتی
۱۷.....	۵-۲- پرسشنامه سوگیری ورزشی
۱۸.....	۶-۲- ویژگی شخصیتی رقابت جویی
۱۹.....	۷-۲- انگیزتگی
۲۰.....	۱-۷-۲- نظریه های انگیزتگی
۲۲.....	۸-۲- دیدگاههای مختلف درباره رقابت
۲۳.....	۹-۲- رقابت و عملکرد حرکتی
۲۳.....	۱۱-۲- رقابت و انگیزتگی
۲۴.....	۱۲-۲- رقابت و برد و باخت
۲۴.....	۱۳-۲- پیشینه تحقیق
۳۲.....	۱۴-۲- نتیجه گیری

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۳۴.....	۱-۳- مقدمه
۳۵.....	۲-۳- جامعه آماری تحقیق
۳۵.....	۳-۳- نمونه و روش نمونه گیری
۳۵.....	۴-۳- روش تحقیق
۳۶.....	۵-۳- متغیر های تحقیق
۳۶.....	۱-۵-۳- متغیر مستقل
۳۷.....	۲-۵-۳- متغیر وابسته
۳۷.....	۳-۵-۳- متغیر های کنترل شده
۳۷.....	۴-۵-۳- متغیر های کنترل نشده
۳۷.....	۶-۳- ابزار گرد آوری اطلاعات
۳۷.....	۱-۶-۳- پرسشنامه سوگیری ورزشی مارتینز
۳۸.....	۲-۶-۳- آزمون پرتاب بسکتبال

۳-۶-۳- تجهیزات بازی و سنجش قد و وزن.....	۳۹
۳-۷- روش اجرای تحقیق	۳۹
۳-۹- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۴۰

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری

۴-۱- مقدمه	۴۲
۴-۲- ویژگی های آزمودنی ها	۴۳
۴-۳- یافته های توصیفی	۴۵
۴-۴- یافته های استنباطی.....	۴۷
۴-۴-۲- آزمون تحلیل واریانس.....	۴۷
۴-۴-۲- آزمون فرض ها.....	۴۸

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۵-۱- مقدمه	۵۷
۵-۲- خلاصه ای از بیان مسئله و روش اجرای تحقیق	۵۷
۵-۳- یافته ها بطور کلی و به تفکیک اهداف تحقیق	۵۸
۵-۴- بحث و نتیجه گیری.....	۶۰
۵-۵- پیشنهادهای عملی برخاسته از تحقیق.....	۶۴
۵-۶- پیشنهادهای تحقیقی برای پژوهشگران بعدی	۶۴
پیوستها	۶۶
منابع و مأخذ	۷۰

فهرست جدولها

صفحه

عنوان

جدول ۳-۱- طرح تحقیق.....	۳۵
جدول ۳-۲- نمونه سوالات پرسشنامه سوگیری ورزشی (SOQ).....	۳۷
جدول ۴-۱- یافته های توصیفی نمونه های چهار گروه تحت بررسی.....	۴۲
جدول ۴-۲: میانگین و انحراف معیار تکالیف ملاک برای گروههای تحت.....	۴۳
جدول ۴-۳- نتایج آزمون تحلیل واریانس برای چهار گروه تحت بررسی در مرحله پیش آزمون.....	۴۵
جدول ۴-۴- نتایج تحلیل واریانس با اندازه های مکرر.....	۴۶
جدول ۴-۵- نتایج آزمون تعقیبی توکی برای تحلیل واریانس با اندازه های مکرر.....	۴۸
جدول ۴-۶- خلاصه نتایج تحلیل واریانس در پس آزمون.....	۴۹
جدول ۴-۷- نتایج آزمون تعقیبی توکی برای آزمون تحلیل واریانس در پس آزمون.....	۵۰
جدول ۴-۸- خلاصه نتایج تحلیل واریانس در آزمون یادداری.....	۵۲
جدول ۴-۹- نتایج آزمون تعقیبی توکی برای آزمون تحلیل واریانس در آزمون یادداری.....	۵۳

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

- شکل ۱-۲- عوامل اثر گذار بر عملکرد ورزشی..... ۱۳
- شکل ۱-۴- نمودار امتیاز تکلیف ملاک در ۱۰ جلسه تمرینی ۴۴
- شکل ۲-۴- میانگین امتیازات چهار گروه تحت بررسی در مرحله پیش آزمون..... ۴۶
- شکل ۳-۴- مقایسه میانگین و انحراف معیار در آزمون اکتساب..... ۵۱
- شکل ۴-۴- مقایسه میانگین امتیازات اجرای مهارت ملاک در مراحل مختلف آزمون..... ۵۴

فصل اول

شرح و بیان مسئله پژوهشی

۱-۱- مقدمه

یکی از اهداف مهم متخصصان رفتار حرکتی و روانشناسان ورزش ارائه روشهای تمرینی است که منجر به بیشترین یادگیری در مرحله آموزش مهارت و همچنین باعث دست یابی ورزشکاران به اوج اجرا در هنگام مسابقه شود (موحدی و همکاران، ۲۰۰۷).

توانایی یادگیری برای موجود زنده حیاتی است زیرا یادگیری موجود زنده را توانا می سازد تا خود را با جنبه های مشخصی از محیط سازگار کند و از تجربه ها سود ببرد. (سیج، ۱۳۷۸).

بدون شک اهمیت رقابت به عنوان جزء جدایی ناپذیر از ورزش، غیر قابل انکار می باشد و به طور معمول توانایی های ورزشکاران مبتدی و حرفه ای در شرایط رقابتی سنجیده می شود. مطالعه تفاوت های فردی که به روانشناسی افتراقی^۱ شناخته شده است به یکی از موضوعات مهم روانشناسی ورزش تبدیل شده است. روانشناسی افتراقی به مطالعه تفاوت های فردی در مقایسه با رفتار هنجار یا رفتار دیگران می پردازد. یکی از موضوعات مورد بحث در روانشناسی افتراقی،

^۱. Differential psychology

تفاوت‌های افراد در میزان رقابت جویی آنهاست که در میان افراد مختلف متفاوت است. رقابت جویی دارای مبانی نظری در حیطه انگیزش پیشرفت و انگیزختگی می باشد. مارتینز (۱۹۷۸) معتقد است که رقابت جویی، رفتاری برای پیشرفت در شرایط رقابتی می باشد که عامل اصلی در آن ارزشیابی اجتماعی است (گیل، ۲۰۰۰).

اولین تحقیقی که تاثیر رقابت را بر روی عملکرد سنجید، تحقیق تریپلت^۱ (۱۸۹۸) بر روی دوچرخه سواران بود. تا به حال محققان بسیاری به تحقیق در زمینه رقابت پرداخته اند، که می توانیم تحقیقات وینر^۲ (۱۹۶۶)، مارتینوک و ونگر^۳ (۱۹۷۰)، سیج و بنت^۴ (۱۹۷۳)، سورنتینو و شپارد^۵ (۱۹۷۸)، پمبرتون و کوکس^۶ (۱۹۸۱)، کوکس^۷ (۱۹۸۲)، گروس و گیل (۱۹۸۲)، استارکز و آلارد^۸ (۱۹۸۳)، فرانکن و همکاران^۹ (۱۹۹۴)، کولت و همکاران^{۱۰} (۱۹۹۶)، کر و همکاران^{۱۱} (۱۹۹۷)، لیندنر و کر^{۱۲} (۲۰۰۱)، نوتبوم^{۱۳} (۲۰۰۱)، بهرام و شفیع زاده (۱۳۸۲)، موحدی و همکاران (۲۰۰۷)، و فرزانه (۱۳۸۷)، را ذکر کنیم.

تعدادی از تحقیقات حاضر موافق و تعدادی مخالف با رقابت بودند و عده ای به بی تاثیر بودن و همچنین تعدادی به تاثیر پیچیده رقابت اشاره کردند. تحقیق حاضر به وسیله یک رویکرد تعاملی و توسط تحقیق نیمه تجربی (پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل) سعی در بررسی تعامل فرد و موقعیت در یادگیری پرتاب آزاد بسکتبال دارد. رویکرد تحقیق حاضر رویکرد مطالعه ای جدید را مطرح می سازد و آن مطالعه میزان وابستگی یادگیری یک مهارت ورزشی و ویژگی های شخصیتی مرتبط با رقابت می باشد.

۱-۲- تعریف مسئله و بیان سوالهای اصلی تحقیق:

دیدگاههای مختلفی درباره رقابت و رقابت جویی وجود دارد. دیدگاه فرد مداری^{۱۴} بر خصیصه های فردی تاکید دارد و آنها را به عنوان عامل اصلی در انگیزش می داند. دیدگاه موقعیت مداری^۱ مهمترین عامل انگیزشی موثر

1. Triplett

2. Weiner

3. Martinivk & Vinger

4. Sage & Bennett

5. Sorrentino & Sheppard

6. Pemberton & Cox

7. Cox

8. Starkes & Allard

9. Franken et all

10. Collet et all

11. Kerr et all

12. Linder & Kerr

13. Noteboom

14. Individualism approach

موثر بر رفتار را شرایط محیطی می‌داند. دیدگاه تعاملی^۱، معتقد به تعامل بین فرد و موقعیت در ایجاد رفتار انگیزشی می‌باشد، که بهترین شیوه برای درک انگیزش، بررسی تعامل عوامل مربوط به فرد و محیط می‌باشد. در حال حاضر رقابت جویی از دیدگاه فرد مداری به سمت دیدگاه تعاملی، که در تعامل با موقعیت و محیط رقابت می‌باشد، در حال حرکت است (گود و وینبرگ^۲، ۲۰۰۳). تعامل متناسب عوامل فردی و محیطی منجر به اجرا و یادگیری بهتر می‌شود. در صورتی که تکلیف با عوامل فردی و عوامل محیطی هم‌خوان نباشد اجرا افت خواهد کرد. تحقیق حاضر نیز سعی در بررسی دیدگاه تعاملی در یادگیری یک مهارت ورزشی می‌باشد.

از سوی دیگر یکی از عوامل بسیار مرتبط با موضوع رقابت، بحث انگیزختگی می‌باشد و بر اساس نظریه بوت^۳، رقابت یکی از منابع مهم ایجاد انگیزختگی می‌باشد (گیل، ۲۰۰۰) و در ضمن مدارک فیزیولوژی عصبی نیز نشان می‌دهند که رقابت موجب افزایش انگیزختگی می‌شود (سیج، ۱۳۷۸).

از بین عوامل محیطی موثر بر اجرا و یادگیری، برخی نقش قابل ملاحظه‌تر و برجسته‌تری در اجرا و یادگیری مهارت‌های حرکتی دارند. به عنوان مثال تشویق و انگیزش به این لحاظ که باعث پیدایش سطوح بیشتری از انگیزختگی در فرد می‌شوند نقش پررنگ‌تری در اجرا و یادگیری ایفا می‌کنند که در رقابت و محیط‌های رقابتی شرایط مذکور به طور ناخودآگاه ایجاد می‌شود (گالاهو^۴، ۲۰۰۱).

نظریه U وارونه^۵ (یرکس و دادسون^۶، ۱۹۰۸) عقیده دارد که برای اجرای ماهرانه و مطلوب هر تکلیفی یک سطح بهینه یا سطح متوسط برای انگیزختگی وجود دارد و اوج عملکرد با افزایش یا کاهش انگیزختگی نسبت به سطح بهینه افت خواهد کرد. نظریه سائق^۸ (هال^۹، ۱۹۴۳) بیان می‌کند که افراد ماهر در بیشترین حالت رقابتی به اوج اجرای خود دست پیدا می‌کنند (رابرتز، اسپینگ، پمیرتن، ۱۳۸۲). نظریه مناطق عملکرد بهینه^{۱۱} (هانین^{۱۱}، ۱۹۸۰) بر تفاوت‌های فردی تاکید می‌کند و اظهار می‌کند که هر ورزشکار سطحی از اضطراب را برای خودش ترجیح می‌دهد و

¹. Situationalism approach

². Interactionalism approach

³. Weinberg & Gould

⁴. Butt

⁵. Gallahu

⁶. Inverted U

⁷. Yerkes & Dodson

⁸. Drive theory

⁹. Hull

¹⁰. Zone of Optimal Functional (ZOF)

¹¹. Hanin

سطح اضطراب ترجیح داده شده ورزشکار منطقه عملکرد بهینه او نامیده می‌شود. مدل فاجعه^۱ (فازی و هاردی^۲، ۱۹۸۸) بیان می‌دارد وقتی ورزشکار دچار اضطراب شناختی بالا می‌شود یک افزایش نهفته در انگیزتگی بالاتر از سطح بهینه می‌تواند افت قابل ملاحظه‌ای را در عملکرد بوجود آورد. نظریه وارونگی^۳ (کر^۴، ۱۹۹۷) بیان می‌دارد که تفسیر فرد از انگیزتگی خودش رابطه عملکرد-اضطراب را متنوع می‌سازد.

قابل توجه است که نظریات متفاوتی درباره انگیزتگی وجود دارد و با وجود ارتباط نزدیک بین انگیزتگی و رقابت می‌توان پیش‌بینی کرد که چنین اختلاف نظر در مبحث رقابت نیز وجود داشته باشد.

رقابت فرآیندی است که طی آن مقایسه عملکرد یک شخص با برخی از استانداردها و با حضور دست کم یک شخص دیگر که از مقیاس مقایسه آگاهی دارد و می‌تواند فرایند مقایسه را ارزیابی کند، انجام می‌پذیرد (گیل، ۲۰۰۰).

برای تعریف افراد رقابت جو می‌توان گفت که برخی از افراد حالت گرایش به پیشرفت را با تمایل به تلاش برای برتری بر دیگران و با تأکید بر سخت کوشی و حتی تمایل به بهتر عمل کردن نسبت به دیگران آشکار می‌سازند، همچنین می‌توان رقابتی بودن را به عنوان عامل چیرگی و لذت بردن از رقابت و تمایل به تلاش برای موفقیت در حالت‌های رقابتی دانست. معمولاً انگیزش پیشرفت در ورزش، رقابت جویی نامیده می‌شود و این در حالی است که سوگیری افراد در ورزش ممکن است از سوگیریشان در سایر زمینه‌های پیشرفت متفاوت باشد (گیل، ۲۰۰۰).

همانگونه که قبلاً نیز عنوان شد در تحقیقات و مطالعات زیادی از رقابت به عنوان یک مولفه ی پژوهشی استفاده شده است. برخی از این مطالعات فرایند رقابت و یا تأثیرات رقابت بر مولفه‌های اجرایی مورد مطالعه قرار دادند و برخی نیز از رقابت به عنوان یک متغیر اثر گذار یا بی‌تاثیر بر یادگیری مهارت‌های ورزشی یاد کرده‌اند. نمونه بارز این تحقیقات، تحقیق تریپلت^۵ (۱۸۹۸) بود. تریپلت نشان داد که دوچرخه سواران زمانی که در کنار یک دوچرخه سوار دیگر به رقابت می‌پردازند نسبت به زمانی که با یک ساعت رکورد می‌گیرند رکورد‌های بهتری را بر جای می‌گذارند (گود و وی‌نبرگ، ۲۰۰۳). پمبرتون و کوکس^۶ (۱۹۸۱)، کوکس^۷ (۱۹۸۲) در تحقیقات خود، قادر به

1. Catastrophe model

2. Fazy & Hardy

3. Reversal theory

4. Kerr

5. Triplett

6. Pemberton & Cox

7. Cox

یافتن اثرات تسهیل کنندگی رقابت بر یادگیری نشدند^۱ (۲۰۰۱). نوتبوم^۱ دریافت که سطوح زیاد انگیزندگی شناختی و فیزیولوژیکی با کاهش پایداری اجرا در یک آزمون گرفتن بانگشتان دست همراه است. محیاپور (۱۳۷۷) اثر رقابت را، بر عملکرد حل مسئله در دانش‌آموزان مقطع راهنمایی مورد بررسی قرار داد. نتایج نشان داد که نمرات آزمودنیهای گروه تحت شرایط رقابتی در مقایسه با گروه کنترل بطور معنی‌داری پائین تر بود.

اما همه محققان موافق با این تحقیقات نمی‌باشند و نتایج ضد و نقیضی را در تحقیقات خود بدست آوردند. وینر^۲ (۱۹۶۶) مطرح کرد که تفاوت‌های موجود در حافظه، با شرایط انگیزندگی متفاوت، به این صورت است که افزایش انگیزندگی در هنگام شکل‌گیری حافظه موجب مقاومت بیشتر اثر حافظه در مقابل تداخل می‌گردد و یا در مقابل زوال اثر حافظه بیشتر مقاومت می‌کند (گیل، ۲۰۰۰). مارتینوک و ونگر^۳ (۱۹۷۰)، سیج و بنت^۴ (۱۹۷۳) با انجام تحقیقی افزایش انگیزندگی را بر یادگیری مفید ذکر کردند. در هر دو تحقیق آزمودنی‌ها تکلیف پیروی سنج چرخان را در شرایط انگیزندگی و عدم انگیزندگی انجام دادند. در پایان نمرات آزمودنی‌هایی که در شرایط انگیزندگی تمرین کردند به نحو چشمگیری از گروه دیگر بالاتر بود (گیل، ۲۰۰۰). استارکز و آلارد^۵ (۱۹۸۳) تأثیرات رقابت را با استفاده از الگوی علامت‌یابی بررسی کردند. یافته‌ها بدین صورت بود که رقابت موجب افزایش انگیزندگی (افزایش در ضربان قلب) شد و سرعت را هم در بازیکنان و هم در غیر بازیکنان (البته با افزایش بیشتر در غیربازیکنان) افزایش داد (گیل، ۲۰۰۰). کولت^۶ و همکاران (۱۹۹۶) ارتباط بین اجرا و انگیزندگی (میزان مقاومت پوستی) را در مهارتهای مختلف حرکتی بررسی کرده‌اند. نتیجه این بود که ارتباط بین اجرا و انگیزندگی فقط در تکلیف ساده برقرار بود. گروس و گیل (۱۹۸۲) اظهار می‌کنند که تأثیر رقابت بسیار پیچیده است. آنها تأثیر رقابت را در تکلیف پرتاب دارت، بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد که رقابت سرعت را بهبود می‌دهد، ولی تنها وقتی که در آموزش‌ها بر سرعت تأکید شد. زمانی که آموزش‌ها بر دقت تأکید شد، آزمودنی‌ها در رقابت کندتر شدند (گیل، ۲۰۰۰). موحدی و همکاران (۲۰۰۷) دو گروه از آزمودنی‌ها را در دو نوع محیط تمرینی انگیزندگی بالا و پائین در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال بررسی کردند. یافته‌ها نشان داد که اکتساب و یادداری در هر دو نوع محیط تمرین

1. Noteboom

2. Weiner

3. Martiniuk & Vinger

4. Sage & Bennett

5. Starkes & Allard

6. Collet

صورت گرفت و اختلاف معنی داری در پس آزمون یادداری بین گروهها مشاهده نشد و همچنین دریافتند که گروه انگیزختگی پایین در آزمون یادداری، دچار افت معنی داری شده بودند، ولی گروه با انگیزختگی بالا این افت را تجربه نکردند. فرزانه (۱۳۸۷) تحقیقی را بر روی ۲۰ دانشجوی مرد، در مهارت پرتاب دارت انجام داد فرزانه در این تحقیق افراد را به صورت تصادفی به دو گروه تمرین در شرایط رقابتی و غیر رقابتی تقسیم نمود و گروهها به مدت ۱۰ جلسه و هر جلسه تعداد ۴۰ کوشش پرتاب دارت انجام دادند، نتایج نشان داد که بین گروههای رقابتی و غیر رقابتی از لحاظ آماری تفاوت معنادار آماری وجود نداشت. کر^۱ و همکاران (۱۹۹۷) در پژوهشی ارتباط اجرای تیر اندازی با کمان و انگیزختگی را مطالعه کردند. نتایج این تحقیق، این نظریه که اجرای تیر اندازی با کمان تحت شرایط انگیزختگی کم بهتر می شود، را رد کرد.

آنگونه که ما ادبیات پژوهش را بررسی نموده ایم مطالعه ای درباره اثر رقابت بر یادگیری مهارت های ورزشی در ارتباط با ویژگی شخصیتی رقابت جویی یافت نکرده ایم و تحقیق حاضر اولین پژوهش در این زمینه می باشد. سوال اصلی تحقیق حاضر این است که آیا اعمال محیط تمرینی رقابتی یا غیر رقابتی و در نظر گرفتن ویژگی شخصیتی فرد از نظر رقابت جویی و استفاده از روش متناسب با آن در یادگیری مهارت های ورزشی ضروری است یا خیر.

۱-۳- ضرورت و اهمیت پژوهش

روشن شده است که رقابت مشوق قدرتمندی است و متخصصان تربیت بدنی و مربیان از آن به عنوان یک تکنیک رایج مشوقی استفاده می کنند رقابت همانند مشوق عمل می کند و به دلیل اینکه نیازهای متنوع فرد را برآورده می سازد بویژه در جامعه ای که اساس ارزش آن، تمجید از رقابت کننده هائی است که موفق به برنده شدن می شوند در تعلیم و تربیت نقش بسزایی دارد. رقابت در بر گیرنده حضور دیگران است. اما افراد در رقابت فعالتر و درگیرتر از زمانی هستند که در حضور دیگران اجرا می کنند (گیل، ۲۰۰۰).

تحقیق حاضر پژوهشی در حیطه روانشناسی ورزشی است و از نادر پژوهش هایی است که به بررسی همزمان، محیط تمرینی رقابت و ویژگی شخصیتی رقابت جویی می پردازد. در حالی که پژوهشهای انجام شده مشابه این پژوهش فقط به بررسی اثر موقعیت محیطی بر روی عملکرد پرداخته اند و آزمودنی ها را از نظر ویژگی های

^۱. Kerr et all

شخصیتی از قبیل رقابت جویی مورد کنترل قرار نداده اند، و یا در دیگر تحقیقات، فقط عامل ویژگی شخصیتی رقابت جویی را بررسی کرده اند. در تحقیقات بسیار کمی به بررسی تعامل موقعیت رقابت و ویژگی شخصیتی رقابت جویی پرداخته اند و این تحقیقات بسیار کم نیز، بر روی افراد ماهر انجام شده است و بدون جلسات آموزشی صورت گرفته است و به بررسی این تعامل بر عملکرد پرداختند. بنابراین لازم است تا مطالعاتی انجام شود و به بررسی تعامل فرد و محیط بر، یادگیری یک مهارت ورزشی پرداخته شود. ویژگی تقریباً منحصر به فرد تحقیق حاضر، کنترل کردن موقعیت محیط رقابتی و ویژگی شخصیتی رقابت جویی در افراد و بررسی آن در طول یادگیری یک مهارت ورزشی می باشد. بنابر این هدف اصلی انجام این پژوهش، بررسی تعامل بین موقعیت رقابت و ویژگی شخصیتی رقابت جویی در یادگیری یک مهارت ورزشی می باشد. این پژوهش می تواند تاثیر تعامل بین محیط رقابتی و ویژگی شخصیتی رقابت جویی بر اکتساب و یادگیری یک تکلیف ادراکی حرکتی را مشخص کند. پس مریدان می توانند از یافته های این پژوهش برای آموزش مهارت های ورزشی و تکالیف حرکتی استفاده کنند.

۱-۴- اهداف پژوهش

۱-۴-۱- هدف کلی:

بررسی تأثیر دو نوع محیط رقابتی و غیر رقابتی بر اکتساب و یادداری، یک مهارت ادراکی - حرکتی در افراد رقابت جو و غیر رقابت جو

۱-۴-۲- اهداف اختصاصی:

۱. مقایسه میانگین امتیازات مرحله تمرین مهارت پرتاب آزاد بسکتبال در گروه های تحت مطالعه
۲. مقایسه میانگین امتیاز پس آزمونا افراد رقابت جو و غیر رقابت جوی تمرین کننده در محیط تمرینی رقابتی و غیر رقابتی در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال.
۳. مقایسه میانگین امتیاز آزمون یادداری افراد رقابت جو و غیر رقابت جوی تمرین کننده در محیط تمرینی رقابتی و غیر رقابتی در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال

۱-۵- فرضیه های پژوهش

۱. بین امتیازات مرحله تمرین افراد رقابت جو و غیر رقابت جوی تمرین کننده در محیط های تمرینی رقابتی و غیر رقابتی در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال، تفاوت وجود دارد.

۲. بین امتیاز پس آزمون افراد رقابت جو و غیر رقابت جوی تمرین کننده در محیط تمرینی رقابتی و غیر رقابتی در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال تفاوت وجود دارد.

۳. بین امتیاز آزمون یادداری افراد رقابت جو و غیر رقابت جوی تمرین کننده در محیط تمرینی رقابتی و غیر رقابتی در مهارت پرتاب آزاد بسکتبال تفاوت وجود دارد.

۱-۶- محدودیت های پژوهش

۱-۶-۱- محدودیت های قابل کنترل

۱. سن آزمودنی ها: سن آزمودنی ها بین ۲۰ الی ۲۸ سال بود.
۲. جنسیت: همه آزمودنی ها مرد بودند.
۳. زمان تمرین: جلسات تمرین جداگانه بود ولی زمان تمرین هر چهار گروه عصرها در نظر گرفته شد.
۴. میزان و حجم تمرین: آزمودنی ها در هر جلسه ۱۵ پرتاب آزاد بسکتبال انجام می دادند.
۵. سطح تجربه: همه آزمودنی ها در ورزش بسکتبال مبتدی بودند.
۶. سلامتی: همه آزمودنی ها از نظر جسمانی و روانی تندرست بودند.

۱-۶-۲- محدودیت های غیر قابل کنترل

۱. تفاوت های فردی: افراد به طور ژنتیکی با همدیگر تفاوت هایی دارند که در سرعت و کیفیت یادگیری تکلیف، تاثیر گذار است.
۲. تغذیه: گرچه همه آزمودنی ها دانشجو بودند ولی عده ای از دانشجویان، بومی بودند و ممکن است در چندین وعده غذایی با هم تفاوت هایی را می داشتند. در ضمن ممکن بود دانشجویان رژیم های غذایی متفاوتی می داشتند.
۳. میزان علاقه: سطح علاقه آزمودنی ها به بسکتبال متفاوت بود، و این ممکن است علت تفاوت هایی در میزان تلاش برای یادگیری مهارت مورد نظر بوده باشد که تحت کنترل پژوهشگر نبود.